

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dožele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Hrvatska stranka prava ali Starčevići.

Ondan smo priobčili dva hrvatska programa: izjavo bana Pejačevića, katera je smatrati kot program vladne stranke, in potem program neodvisne narodne stranke. Poleg teh dveh strank pak je v Hrvatskeji še tretja stranka, takozvana „stranka prava“ ali Starčevićska stranka, katera zlasti mej mladino vedno več tal pridobiva, torej se prezirati ne more.

Tudi ta stranka je izdala v svojem glasilu „Slobodi“, ki izhaja v Sušaku blizu Reke, svoj program, ki so ga podpisali hrvatski narodni zastopniki: Pavel Brandtner, Jurij baron Rukavina, Ivan Dundjerović, dr. Ante Starčević, Fran Folnegović in Ljud. Valušnik. Program je dolg, ima lepe fraze, katere lahko vsaka narodna stranka podpiše in za svoje vzame, a kar ima svojega je: stranka prava hoče samosvojnost in neodvisnost Hrvatske, brez vsake zveze z Magjarijo iz z Avstrijo. K večjemu personalno unijo bi Hrvatje stranke prava menda priznali.

Torej jako patrijotičen s hrvatskega stališča je ta program gotovo. Ko bi želje zadostovale v politiki, potem bi bil gotovo vsak Hrvat Starčevićev. Ker zlasti pri vročerkvnej mladini bolj srce in fantazija prevladuje, nego trezen um in resen premislek, hladno preštenje sredstev in moči, ki do cilja vodijo: zato nij teško umeti, zakaj ravno hrvatska mladina od nekdanj na Starčevića kot na svojega proroka priseza.

Z gledališča realne, praktične politike

pa mi ne moremo razumeti tega Starčevićevstva dan denes! Ko bi Hrvatov bilo vsaj 10 milijonov, da! Ko bi imeli na razpolaganje vsaj pol milijona vojakov, da! Ko bi bil hrvatski priprosti narod res uže tako probujen, izobražen in duševno samostalen ter krepak, kakor more rodoljub želeči, onda da! Ko bi bile evropske konštelacije res take, da bi za Hrvatsko stala velesila, potem pač! Ali vsega tega žalibože nij in nij.

Velika istina je, kar tej stranki reče te dni hrvatsk list govorec: „Njoj (stranki prava) se čini, bude li Hrvatska skrštenih ruku jednako govorila, da neće ništa da znađe o Austriji i Ugarskoj, o austrijskom caru i ugarskom kralju, da će veće netko u Europi dočuti za njezino nečkanje, ter oružjem u ruci raditi za njezinu slobodu. Dopustimo, da je to istina. Što je po Hrvatsku bolje i pametnije, da na tu podporu, na taj moment čeka pod prisilnom vladavinom, pogažena, mučena, raztjerivana, ili da čeka razvijajući svoju natur-nju snagu nastojanjem oko autonomnih posala, oko uprave, sudstva i škole? U kojem slučaju bila bi Hrvatska sposobnija i pripravnija, da predje u onaj tobožnji raj slobode i samostalnosti, koju će joj Bog zna tko izvojevati?“ To je istina. Tega Starčevići ne morejo ovreči in nijso dozda ovrgli.

Sicer je pa, upamo, velika pridobitev za to stranko, da so k njej očitno pristopili možje, kakor je Folnegović, katerega kot visoko izobraženega moža poznamo. Taki možje naj v tej stranki in nje izjavah skrbé za bolj evropski ton, nego li ga je dozda imelo starče-

vičevsko glasništvo, ki je povsod videlo le „prodane mešine“, „tate“, „proklete Kranjce“, „planinske Hrvate“ itd., ter je tako ne le v vsem Slovanstvu temuč po vsem svetu čislane in poštovane može, kakor je škup Štros-majer z narodno nehvaležnostjo traktiralo, kar tej stranki nikakor nij simpatij pridobivalo.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 6. oktobra.

Dunajski mestni občinski zbor je tedaj res 5. t. m. sam v politično protivladno agitacijo stopil in sklenil priporočati, naj se skliče na Dunaji shod („parteitag“) ustavoverne stranke. — Pod prejšnjimi ustavovernimi ministri je bil kar vsak občinski zbor kaznovan, če je iz svojega avtonomno-občinskega delokroga na politično polje stopil. Ali kar mi Slovanje nijsmo smeli in ne smemo, to menda zmirom smejo Nemci. Potlej pa vpijejo, da so zatirani!

Ogerska država ima zopet letos velik deficit ali primankljaj v svojem gospodarstvu, 24 milijonov in 765.381 gl. V seji državnega zbora peštanskega je razložil finančni minister grof Szapary dne 4. t. m. budget za leto 1881. Da bi pa vtis svojega razlaganja malo pri vladnej stranki ublažil, zato je napovedal ob enem boj skrajnej levice peštanskega sabora ter pozival zjedinjeno opozicijo, naj se pridruži vladnej stranki. Deficit je za pol milijona večji od lani. Izdala se bode za pokritje nova zlata renta za 10 milijonov in pol, drugo se pokrije s pomnoženimi dohodki in z uže dovoljeno zlato ali papirno rento.

Vnanje države.

O **črnogorsko-turškem** vprašanji miri svet oficijozna „Italie“ tako-le: „Vse okoliščine opravičujejo mnenje, da se bode po-

Listek.

Pravična in resnična pisma spectabilisova.

V.

Gospodičina! Vtorek nijsem prejel „Slovenskega Naroda“, a v sredo sta mi došla dva lista naenkrat. Ker nijsem vedel, da je povodenj bila zaustavila železniški vlak s pošto vred, in ker sém premalo poetičen, da bi mi bil na pamet prišel vers:

Vse je vihar razdjal,
„Narod“ je zmiraj stal!

sem precej mislil tisti vtorek, da je objektivna pravica zasačila list zavoljo mojega pravičnega in resničnega pisma, in uže sem žalil, ka sem v taistem upotrebil izraz „kajmakam“.

Kajmakam sicer ne pomeni nič grdega, celo nekaj dobrega pomeni; v Slavoniji namreč, kjer so naši sosede Turki gospodarili dokaj časa, in tudi v Bosni, kjer je še sedaj dosti pravih kajmakamov doma, pravijo vrhnju

„kajmak“, in ker stoji na Turškem okrajni glavar ljudstvu na glavi, se mu pravi po turški kajmakam, in to po pravici in po resnici.

Narodi, ki imajo pravico voliti v razne zastope može svojega zaupanja, ne držijo okrajnih glavarjev za smetano narodovo, ampak tiste može, ki splavajo pri volitvah na vrh, tiste pač smatrajo za svoje vrhnje, in včasih tudi pisatelje, take, ki podavajo narodu zdrave duševne hrane.

Da se vrhnje zveri včasih, je tudi res in Slovenci smo uže večkrat doživeli, da nam se je zvarilo vrhnje, pa smo imeli mesto smetane — siratko.

Ker sem raztolmačil sedaj po pravici in po resnici, kaj pomeni kajmakam, lahko vidite, da je bil prazen moj strah zavoljo tiste besede, pa ko sem prejel v sredo dva lista „Slovenskega Naroda“ naenkrat mi je bil prvi posel, da poiščem svoje pismo. Primem najprej v roko list od srede ter najdem nad črto nekaj o Brencelj-Aleševcu in o revolverseki žurnalistiki, a pod črto članek, katerega je

spisal vlastnoročno pokojni razbojnik Guzaj: — tu uže nij prostora za spectabilisa, v takem društvu, sem si mislil po pravici in po resnici, ter sem naglo odprl drugi eksemplar, kjer sem res našel moje pismo, v katerem je bilo govora nekaj o kajmakamu, neobjektivirano, kakor sem ga res napisal.

Lani sem se bil spustil od daleč v pravdo zavoljo slovenske pravne akademije in univerzitet, katero so zahtevali eni, a branili so se je drugi brez posebne potrebe, tudi glede Cecilijanskega petja sem bil zinil eno ali dve, sedaj bi pa le rad ostal še v rezervi, ampak če bo sila bom tudi spalil en kanon, samo na videz, v zrak, ubil pa ne bom nikogar, še riniti ne bi htel nobenega tako, da bi se prikazala rdeča slovenska kri, črna pa le naj teče, kadar bom videl črno nezdravo kri, bom precej pomagal udrihati, sicer ne sè sabljo, ker je nímam, ampak „obermetlo“ bom si priskrbel.

Toliko se mi zdi je jasno in dognano navzlic različnemu mnenju, da je naš slovenski jezik vendar uže prikladen za krojašk račun,

razumljenje mej Turčijo in vevlastmi doseglo in sicer pod istimi pogoji, kakor jih je zadnji-krat stavila Turčija za odstopljenje Ulcinja. A kakšne so te okoliščine, ki potrjujejo to mnenje? Evropska flota se približuje albanskej obali. Riza paša se javno pripravlja na boj. Pred Ulcinj so poslani tri turške oklopne ladje. Ostrog Albancev na Mozuri planini utrjujejo turški oficirji in Albance vozijo turške ladje na pomoč Ulcinjem, Črnagora pa je sezvala vse svoje vojnike ter je prosila lorda Seymoura, naj evropska flota dejanski podpira Črnogorce, kateri zbog slabega vremena ne morejo vojne nič več odlašati. Lord Seymour je Črnogorcem svetoval, naj Ulcinj takoj napadejo ter jim je obljubil za ta slučaj pomoč angleškega brodovja. In če se temu vsemu še prišteva to, da vsi angleški vladni časopisi strogo pišejo zoper Turčijo ter tako izražajo mnenje onih angleških mož, ki Anglijo denes vodijo, potem se onim „pomirljivim okoliščinam“ ne more dosti zaupati.

Italijanska vlada se boji Garibaldi, kateremu ne more do živga, če on tudi zoper njo ljudstvo štuje. Garibaldi je prišel zdaj v Genovo ter bode obiskal vsa večja mesta italijanska in baje povsodi govoril zoper zdajno vlado in mogoče da tudi o — „neresneji“ Italiji. Zato je poslala vlada vojakov v Genovo, da vzdrže mir. Iz same ljubezni do svoje rodbine je Garibaldi postal nasprotnik Cairoliju. Vlada hoče baje ujetega tasta Garibaldijevega, „generala“ Canzio iz Genove prepeljati drugam v zapor.

Dopisi.

Z Gorenjskega 3. okt. [Izv. dop.] V zadnjem deželnem zboru je novi deželni predsednik Winkler odgovarjal na interpelacijo slovenskih poslancev, ali in zakaj se ne uraduje v slovenskem jeziku: da je on od svojih c. kr. okrajnih glavarjev dobil na svoje vprašanje odgovor, da se povsod slovenskim strankam slovenski piše. Mi po deželi smo se temu grohotom zasmijali. Kako se morejo uradno take neresnice poročati? vprašali smo se! In še zdaj se naprej dopisuje trdo slovenskim kmetom, ki nič nemškega ne znajo, le v nemškem jeziku t. j. izpolnjujejo se le nemška blanketa. Dasi je na drugej strani slovensko tiskan formular, pušča se ta v nemar in piše se le nemška stran. Tu imate tako povabilo, poslano trdemu slovenskemu kmetu v Koroškej Beli:

„Nr. 6198. An Franz Grile vlg. Petrovc in Karnervellach. Sie werden aufgefordert am 20. September d. J. Vormittag 9 Uhr zuverlässig hieramts zu erscheinen, wegen unbe-

če bi se pa dal sestaviti zidarski proračun v našem jeziku, o tem pa baje še pač nismo na čistem; pa saj nam tudi nij treba biti v skrbeh zavoljo tega, le še počakajmo, kadar dobimo „pravno akademijo“, bo ona uže skrbela za potrebne zidarske termine, in potem smo na konju za en čas, dokler nas konj ne strese v blato nazaj.

Teška je stvar, povedati kaj po pravici in po resnici o naših domačih zadevah brez zamere na to ali ono stran; človek res ne vé, kako bi počel pismo, kako bi ga dovršil. Oblastno bi jaz najrajši pisal, ker uže ime spectabilis, čeravno manje znamenje, nego kajmakam, mi daje neko oblast, sicer ne preveliko, ali ipak zadostno za silo, pa kaj si čem, ker ima vsak spectabilis nad soboj še dosti večjih oblastij, in ena taka oblast je uredništvo, še višja oblast je pa oberspectabilis, tisti, ki ima v rokah objektivno pravico nad spectabilisovimi pismi. Da se ne bi zadelo katero moje pismo ob eno ali drugo višjo instancijo, mi dela največ skrbij; obračam in obračam, pa včasih

fugter Austübung der Ziegenweide. K. k. Bezirkshauptmannschaft Radmannsdorf am 7. September 1880. Dralka.

In te ter take reči se lepo naprej gode, ko je vendar uže g. Winkler dobrega pol leta deželni predsednik. Kaj se potlej — nemškutarji pritožujejo!!

(Original zgornjega vabila imamo spravljen in mu ga leko pokažemo, če še kdo verjame, da se res slovenski uraduje pri nas. Ur.)

Iz Roža na Koroškem 1. okt. [Izv. dopis.] Vaš predzadnji dopisnik od tu je vedel poročati, da je šel naš dozdanji okrajni glavar v počitek. Bil je hud sovražnik slovensčine, vendar je za silo slovenski znal. Njegovo mesto se je brez razpisa „brevi manu“ podelilo okrajnemu glavarju v Spitalu; pravijo, da je kaj sposoben in marljiv uradnik, no vendar „liberalec“ od temena do pete, „liberalec“ to se ve v nemškem pomenu. Kako se bode ta mož proti nam Slovincem obnašal gledé jezikove ravnopravnosti, bode prihodnost na znanje dala. Faktum je samo: da njegovo sedanje okrajno glavarstvo več kot polovico Slovencev šteje in da naš novi okrajni glavar niti besedice našega slovenskega jezika ne zná. Kaj ne! zopet krasen izgled, kako sedanja vlada Nemce proganja in slavizira! Iz vseh vladnih postopkov na Koroškem se za gotovo vidi, da sedanja vlada Slovence na Koroškem do cela ignorira ali ne pozna, čeravno nas je tretjina koroških prebivalcev! Bolj brezobzirno gledé jezikove ravnopravnosti na Koroškem doslé nobena prejšnjih vlad nij postopala. Nekaj smo tega mi sami krivi, ker tako mirno boječe vsako krivico prenašamo, ki se nam gledé jezika neprenehoma dela; kriva pa je najbolj vlada sama, ker misli, da je koroška dežela čisto nemška in se ne pusti nepristrano o jezikovih razmerah na Koroškem podučiti. Zakaj nemamo nobenih pritožeb gledé jezikove ravnopravnosti pri duhovnih oblastih? Ali bi to ne bil lep izgled za posnemanje tudi posvetnim oblastim!

Obráčamo torej pazljivost slovenskih državnih poslancev na naše žalostne jezikove razmere, na to, kako se na Koroškem sistematično Slovenci od vlade gledé jezikove ravnopravnosti ignorirajo, kako se celó v najprimitivnejših, bi rekel, rečéh paragraf 19 državnih osnovnih zakonov na Koroškem ne izpolnjuje. Facta loquuntur! Tega vendar noben vladni mož, celó novi bosniški vladni civilni

ne vém, da li ne bo obrnilo in zavrnilo uredništvo ves moj trud v uredniško košaro.

Gospod urednik menda celo misli, da jaz kar tako lahko pišem in da sipljem iz rokava desne roke originalne ideje, ali temu nij tako, predno začnem pisati, moram imeti neko točko, okolo katere se potlej kristalizirajo misli, če pa take točke nímam, potem nij kristalizacije in pisma tudi ne more biti brez mislij, to se vé.

Mislj imam sicer dosti, ali takih nímam, katere bi mogel vam priobčiti brez nevarnosti, drugih pač imam še precej, takih, katere se ne dajo kar naravnost povedati, in katere bi ako bi tudi urednikovemu svinčniku ušle, brž ko ne še višjeji instanciji prizadele več posla, nego ga ima vsak dan, a tistej nevarnej pravice in resničnej objektivnej instanciji posla zadajati službenega nij varno, to vemo vsi, pa zato rajši prestanem pisati, nego da bi sitnosti delal komu a naročnikom škodo, kakor sem jo bil napravil lani dvakrat, kar mi je še letos žal.

Vaš

Spectabilis.

načelnik g. Novak, naš dosedanji prvi deželni svetovalec, tajiti in oporekati, še menj pa zagovarjati ne bode mogel.

Z Notranjskega 30. sept. [Izv. dop.*] V šte. 222. „Slov. Naroda“ oglašá se eden vaših dopisnikov z Notranjskega zoper to, da bi v bodočnosti občine, respektivno županstva, davke pobirale. Gospod dopisnik imenuje to novo namerjavo službeno preobloženje občin, in se čudi nekemu slovenskemu listu, kateri to namerjavo zagovarja in naravnost kot koristno nasvetuje. Gospod dopisnik nam podaja svoje mnenje, kakor sam pravi, tako kakor ga more v občinskih zadevah praktični in skušeni mcž podajati. Meni se pa vidi, da ravno g. dopisnik stvar malo praktično jemlje, kar naj dokažem.

Da je položaj občinskih zastopnikov težaven, to je res, pa tudi ne ravno tako težaven, kakor ga g. dopisnik slika. In ako se pomisli, od kod da poglobitve težave izvirajo, pride se gotovo do pozitivnega sklepa, da pred vsem od tod, ker so županstva skoraj brez vse oblasti, brez vse eksekutive, kar stori, občani za nje kaj malo spoštovanja, ali po domače rečeno, kaj malo „rešpehta“ gojijo. Spoštovanje do županstva spodboduje pa še posebno to, ker se iz ravno navedenega uzroka pametnejši, inteligentnejši občani županovanju odtegujejo, ter s tem nepredvidnim, nesposobnim, dostikrat še pisanja in branja nezmožnim — le po časti hrepenečim osobam župaški stol prepuščajo, kar se kaj mnogokrat zgodi, osobito v malih županijah.

„Prosta občina v prostej državi“, to bi imelo biti gledé občinske avtonomije izpolneno gaslo. Do te izpolnitve pa ne bomo odločno nikdar dospeli, ako se bomo lepim županstvu v svojej avtoriteti povzdigajočim, od države občinam ponujanim pravicam odtegovali, jih še celo za „nezanesljiva opravila“ smatrali, kakor pobiranje davkov po županijah. Gospod! da je spoštovanje do županstev pri nas res tako, kakor sem gori rekel, to veste sami tako dobro, kakor jaz, ali podajte se na Hrvatsko in oglejte si tam spoštovano razmero mej načelnikom-županom in občani, in prepričali se bode, da vam je tam načelnik vzvišena respektirana osoba, katera občinstvu imponira, in zakaj? — skoraj zgolj zaradi tega, ker on „štibro“ pobira.

Spoštovanje občanov do županstva olajša pa celo županovanje vsaj za 50 %. Misel, da bi se s pobiranjem davkov po županstvih na stroških za uradnike kaj pribranilo, se meni nikakor goljufiva ne dozdeva, marveč kaj lahko izračunljiva in pa pomagajo občine državi štediti, je baš tudi le prav koristno, saj država vendar nič družega nij, kakor skupina občin, in kar oče pribrani, prihranjeno je otrokom.

Da bi županstva davke brezplačno pobirala, to se ne da misliti, kajti vsako županstvo se bode temu brez vsega dvoma in po pravici opiralo; vlada pa tudi tako nespačetna biti ne more, da bi kaj enacega od županstev zahtevala. Na Hrvatskem je pobiranje davkov po županijah nekoliko uže več let upeljano, in ne pritožujejo se niti županstva niti občinstvo, zakaj bi se torej tudi pri nas uvesti ne dalo? Kadar se kaka nova misel sproži, se navadno konkretno inštrukcijo izpeljave koj ne prijavi, vendar se zaradi tega misel ne sme takoj a priori zavreči.

Da na Kranjskem še sploh velikih županij

* Ne spuščamo se sami v to vprašanje, vendar priobčujemo tudi ta dopis za „audiatur et altera pars“ — da se sliši tudi drug glas.

nemamo, je iz narodno-gospodarskih ozirav odločno le jako obžalovati, in naj pišejo nekateri proti temu uže kar hočejo, pa ravno upeljava pobiranja davkov po županstvih nam bode povsod velike županije osnovala. Ako se celo županje velikih srenj za lastnoročno pobiranje davkov potezali ne bodo, potem pa županovanja nikakor vredni niso.

Da bi bile občine z uradnimi opravili uže zdaj črez mero preobložene, to iz lastne skušnje vem, da nij res, butara pobiranja davkov se bode dala uže še prenašati, saj baš Slovenci nijsmo slabotnejši mimo Hrvatov.

Po vsem jaz torej odločno pobiranje davkov po županih zagovarjam, ker v tem povzdigo občinske avtonomije, nikakor pa kako najmanjšo občinsko škodo ne najdem. Sicer bi zamogel „pro causa“ tudi iz narodnega stališča kaj povedati, pa bolje storim, da o tem molčim, nečem tiča splašiti.

Z Dunaja 4. okt. [Izv. dop.] Nemška „ustavoverna“ slava je v nedeljo za jeden lavorov listek bogatejša. Zmage svestno pripoveduje si nemško liberalno matadorstvo, da so nedeljo 3. oktobra članovi državnozbornske „negacijske stranke“ priborili v opasnosti se nahajajočemu nemštvu veliko zmago. Ta zmaga da je se ve da zaradi tega tem večja, ker je policija imela opravka s konfisciranjem resolucij, ki so jih nemški govorniki imeli predlagati za sprejem. Ta policijski čin pa je ustavoverstvo spravil v velike zadrege, kajti konfiscirane so bile resolucije najprvo v dunajskih listih. Konfiskacija na Dunaji pa, tako so mislili, ne more jim biti v škodo, kajti, ker nij konfiskacija vršila se v Karlovih varih, morejo predložene resolucije tem večji vseh imeti na „parteitag“. Zato so glave „ustavoverne“ sklenile, da se imajo na Dunaji konfiscirane resolucije vendar predložiti. Predlog je bil se ve da jednoglasno sprejet. „Parteitag“ ima se sniti o 3. uri popoldne, a celo popoldne nij bilo sluha, da bi bilo prepovedano raznaševanje i razširjevanje resolucije. Stoperv o polu treh popoldne, ko so mestni policisti v službi te ministerstvu nasprotne stranke hoteli razdavati dotično resolucijo, zadela je konfiskacija nemški proglas vojne proti sedanjemu ministerstvu, ki je bil izražen v resoluciji. Kako si v tem osodepolnem trenutku pomagati? Govori, naučeni k resolucijskim točkam so zastoj, i v slednjem trenutku nove resolucije sestavljati je zelo težko, ker se je vendar tudi razdvojenja bati bilo. Rešila je unesrečene nemške možake jedino misel, da pristopi celi „parteitag“ v Karlovih varih resolucijam, ki so bile sklenene v Mödlingu in v Brnu. S tem je pa tudi vsa važnost pemsko-nemškega „parteitaga“ ob nič.

Prišlo je baje kacijh 2000 (?) ustavovercev demonstrirati proti ministerstvu. To število pa ravno nij imponujoče, če bi bilo res toliko bilo. Če bi avstrijsko „ustavoverstvo“ hotelo paralizirati Slovani, lahko spravijo povsod na deset, dvajset in trideset tisoč ljudij skupaj, ki bi vsi odločnim soglasjem postavili denunciacije Slovanstvu sovražnega Nemštva ob nič.

A raje k temu žalostnemu „parteitagu“! Schmeykal, kolovodja pemskih „ustavovercev“ je bil izvoljen za predsednika. On je poklical dr. Russa, naj govori o prvi resoluciji. Ta je hudo zabavljaj na novega ministra financ dr. Dunajevskega. S tem imenovanjem je baje ministerstvo napovedalo vojsko „ustavškemu“ nemštvu. To nemštvo, da je bilo tako korajžno, pa je njeno napovedano vojsko tudi

bojevat i začelo. Prej baje nij bilo nič konfiskacij, prepovedij, sedaj pa jih je mnogo. (Vidi se, da se ta človek kar nič nehče spomniti na strašansko konfiskacijsko perijodo ustavaškega ministerstva proti Slovanom. No, se ve da se konfisciranje slovanskih novin popolnoma slaga z „deutsche Freiheit“.) Obžaloval je v bridkih besedah pregnanje kočevskega Chertka posebno pa ministersko naredbo o ravnopravnosti jezikov. Ustavoverci baje hočejo samo prejšnji narodnostni status quo (kako zmerni so ti Nemci!) „In unserem Schoosse haben nationale Renegaten niemals Aufnahme gefunden“ — je vskliknil ta Russ. To je zopet velikanska ustavoverna laž. Kaj bi počelo Nemštvo na Kranjskem, južnem Štajerskem in drugod po slovanskih deželah, ko bi ne bili Nemštvu pomagali renegatje à la Deschman, Duchatsch etc. etc.

Izrekel je tudi stavek: „Politični samoumor je zločin, narodni samoumor pa sramota.“ Ta stavek si lahko zapomnimo tudi mi Slovenci i dobro bode večkrat se ga spominjati ne le proti nasilnemu nemštvu ampak tudi proti našemu renegatstvu.

Resolucija o pristopu k resolucijam sprejetim v Mödlingu in Brnu je bila potem sprejeta.

Dr. Klier govoriti je imel za splošni avstrijsko-nemški parteitag, ki bi naj pričal, da je nemštvo, „če ravno ga hudo pritiskajo“ (zopet velika laž), državi zvesto.

Dr. Schlesinger priporočal je nemški „Schulverein“, zato ker so nemško vseučilišče, i tudi v nemških enklavah se nahajajoče nemške šole v velikej nevarnosti. Poljaki preganjajo nemštvo (prav imajo, pis.) na Ogerskem je prepovedan nemški „šolmašter“, nemški uradnik i v novejšem času tudi figura nemškega gledišnega igralca. Tako je tarnal dr. Schlesinger o nevarnostih nemštva. Dobro je storil, ter nij črnil besedice o slovenskem Štajerskem, Kranjskem, slovenskem Koroškem ter s tem pripoznal, da v slovenskih deželah nij nevarnosti za nemštvo, kar je iz slovenskega stališča seveda zelo žalostno. Da je bila tudi ta resolucija sprejeta, je samo ob sebi razumljivo.

Schmeykal je sklenil potem ta „parteitag“ z govorom, kojega posamezni stavki so prav zanimivi. „Nemški volk“ na Češkem nij ugodni predmet za „politische Taschenspiele“, sedanje ministerstvo draži narodno občutljivost naroda, ki je „zielscheibe der Laune eines übermüthigen Gegners; wir müssen nicht verzagen, sobald wir das Gelöbniss einig zu sein halten itd.“

Iz cele te nemške komedije pa izvira sledeče: Sedan je ministerstvo hoče lažljivo nemškovalno komedijantstvo vendar malo na prste krcati, to kaže konfiskacija karlovarskih resolucij, nemško-ustavoverni glavači hote tudi nadalje tirati lažljivo svoje agitiranje proti zmernemu ministerstvu; s tem agitiranjem pa si nemštvo samo sebi škoduje, ker, namesto da bi se brigalo za narodno-gospodarska vprašanja, ščuje le s smešnimi nemškimi frazami zaslepljeno nemško ljudstvo. Škoduje celej državi, ker z neumnim svojim vedenjem ne dela na blagor države in ljudstva temveč za propad obeh.

P.

Domače stvari.

— (Nov slovenski lepoznanst. list.) Ker je slišati, da bode g. profesor Stritar na Dunaji zaradi bolehnosti s koncem tega leta nehal izdajati „Zvon“, bode izhajal od novega

leta naprej nov beletrističen list v Ljubljani. Izdajanje in uredovanje je sklenila prevzeti družba pisateljev: prof. Franjo Levec, Janko Kersnik, dr. Ivan Tavčar in Josip Jurčič. Več znanih pisateljev je uže podporo obljubilo. List bode izhajal (ako „Zvon“ neha) na vsak način, tudi če se mu v kćem drugem mestu konkurent rodi, kakor slišimo. Tiskal se bode v „narodnej tiskarni“. O programu in družem kasneje več povemo.

— (Grof Taaffe) je bil na Vrhniki imenovan za častnega občana zaradi svojega delovanja za pomirjenje vseh narodnostij v Avstriji. Odgovoril je te dni s pismeno zahvalo.

— (Mandelčev spomenik.) Odbor „dramatičnega društva“ je v svojej zadnjeji seji ukrenil slovenskemu pisatelju prof. Valentinu Mandelcu, umrlemu 6. maja 1872 v Karlovcu, postaviti na grobu primeren spomenik. Novci zanj so uže nabrani in v ljubljanskej hranilnici naloženi.

— (Rimski zid.) Od tukaj se nam piše: Pri kopanju kanala na Emonskeji cesti doli po Cojzovem grabnu so delavci zadeli pred Jerinovo hišo na ostanke stare rimske zgradbe, nad pol drug meter širok zid. Kolikor so ga izkopali je kazala podoba, da je stal na tem mestu kak stolp, trdnjavica. Zid je silno trden, malta mej posamnimi koščeki popolnem okamenela, — zato se tudi ne da kar tako z zidarsko lopato krusiti. Pri zidanju glavnega kanala je pa to tudi posebno velika ovira, ker mora kanal biti hitro izvršen. Iz tega uzroka tedaj in morebiti tudi nekoliko iz ozira na stari spomenik — ker je tudi g. Dežman ogledaval si zid — sodilo se je, da bodo naredili majhen ovinek ter pustili zid na desno roko. A vsi smo se motili: slavní magistrat je ukazal: proč z zidom, ravna črta je najkrajši pot. In tako delavci zdaj uže nad jeden teden kopljejo kake četiri metre kanala, hodijo okolo onega rimskega zidu, kakor maček okolo vroče kaše, ga kopljejo, dolbejo, sekajo in režejo in vendar imajo dosti opraviti z njim še kaka dva dni.

— (Volitev župana.) V Češencah v okraji Litijskem je bil Franc Štepec iz Velicega Kala za župana izvoljen, a Anton Medved in Miha Grabljevec za svetovalca.

— (Poslanec knez Windischgrätz in nemški Kočevarji.) V svojem dopisu iz Turjaka smo mi uže poročali, da je narodni poslanec knez Windischgrätz potoval tudi k svojim volilcem v Kočevje. Drug tukajšen list „Slovenec“ ima o tem sledeči dopis: „Prvi pot svitlega kneza, katerega je spremljal državni poslanec Klun, je bil v Slovensko vas, ki je pa čisto kočevska. Tam namreč biva župan občine srednjevaške, ki je bil k sebi povabil druge volilne može, da osobno spoznajo in govoré s knezom, kojemu so bili pri zadnjeji volitvi oddali svoje glasove. Sprejem je bil jako sijajen. Ko je grmenje možnarjev naznanjalo prihod visokega gosta, je ljudstvo od vseh strani skupaj vrelo, da bi kneza videlo, ter ga je spoštljivo in prijazno pozdravilo. Župan in občinski odborniki pa so kneza pričakovali zunaj vasi pri slavlolu, na katerem so bile na enej strani zapisane besede: „Willkommen Fürst Windischgrätz!“ na drugej strani pa: „Hoch Fürst Windischgrätz!“ Občinski zastop je knezu izročil pismo, v katerem so bile našete glavne želje tamošnjih volilcev, namreč, da bi se odpravilo legaliziranje, da bi se okrajna cesta mej Kočevjem in Ljubljano premenila v deželno cesto. Gledé zadnje prošnje je g. Klun omenjal, da zadeva deželni zbor, kjer se je

reč deloma že obravnavala in se še bo, glede prvih dveh pa je knez razložil možem, kaj se je v tem oziru že zgodilo in sklenilo. Tudi je omenjal družih sklepov in predlogov državnega zbora, kakor vojaške postave, vojaške takse in načrta o polajšanju vojaške dolžnosti, ter razen tega še posebno poudarjal potrebo dobre krščanske odgoje otrok po dobrih katoliških in ne brezverskih učiteljih. Može so mu v vseh rečeh pritrdili, ter izrekli očitno, da se ž njim popolnem strinjajo. Ko so še nekateri razodeli nekaj posebnih želj, na katere je knez obljubil ozirati se, je mej živahnimi pozdravi in slovesnim streljanjem zapustil vrle možé, ki so pokazali, da nemajo nobenega deleža s tistimi rovarji, ki hočejo Nemce ščuvati zoper Slovence in narobe. — V Kočevji se je knez pri g. županu Braunetu nekoliko časa pomudil, ter je obiskal tudi gospoda okrajnega glavarja.

— (Šolska vest.) Na mnoga vprašanja, ki dohajajo z dežele o Žumer-Razingarjevem abecedniku, prošeni smo objaviti, da je tisk že gotov in da se pričakuje v par dnevih potrdilo od sl. c. kr. ministerstva.

— (Uredništvo goriške „Soče“) je namesto gosp. Ern. Klavžarja prevzel gosp. Fr. Podgornik, kakor se nam poroča iz Gorice.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Maribor 6. oktobra: Schmiederer 658, Bindlechner 256 glasov.

Razne vesti.

* (Nesreča v Gothardskem pre-rovu.) V tem tunelu se je 380 metrov pred izhodom odkrula velika skala, ki je četiri delavce ubila več pa jih ranila.

* (Zastrupljenje z britvijo.) V Kronbergu je poklical tamošnji zdravnik brivca k sebi, da ga obrije. Brivec ga malo ureže, rana se prične gnojiti in kmalu se napravi veliko uljé, kazalo se je, da je zdravnik ostrupljen, kakor je bilo tudi res. Brivec ga je namreč bril z britvijo, s katero je preje bril mrtveca. Zdravnik baje da je umrl.

* (V kanalu zadušili se.) V Parizu so te dni delavci v nekem delu mesta po noči kanal čistili. Delo je trajalo do 5. ure zjutraj. V tem času pa so delavci na ulici poklicali delavce v kanalu, naj pridejo na dan, ker je uže njih ura prila. Odpri so zatvornico da bi delavci iz kanala zlezli, — a nobenega nij bilo. Šli so jih iskat, našli so jih, a trije so se zadušili, četrti pa je bil samo malo še živ, ko so ga ven prinesli ter je umrl še isto jutro.

Tržne cene

v Ljubljani 6. oktobra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 10 kr. — rež 6 gld. 50 kr.; — ječmen 4 gld. 34 kr.; — oves 2 gld. 92 kr.; — ajda 5 gld. 85 kr.; — prosó 4 gld. 87 kr. — kornuza 6 gld. 15 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 74 kr.; — špel frišen — gld. 68 kr.; špel povojen — gld. 72 kr. — jajce po 2¹/₂ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — teletnine 54 kr.; — svinjsko meso 54 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 40 kr. — slame 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. 20 kr.; — mehka 4 gld. 50 kr.

Zajčje kože

(486-2) kupujejo se

pri Kožarji
v Krakovem.

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Dunajska borza 6. oktobra.

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	71 gld. 20	kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	72 „ 45	„
Zlata rente . . .	87 „ —	„
1860 drž. posojilo . . .	129 „ 75	„

Akcije narodne banke . . .	819 „ —	„
Kreditne akcije . . .	280 „ 90	„
London . . .	118 „ 30	„
Napol. . .	9 „ 42	„
C. kr. cekini . . .	5 „ 62	„
Državne marke . . .	58 „ 25	„

Cirkus Kremsler & C.

na cesar Josipovem trgu
danes četrtek dne 7. oktobra

velika izredna predstava

z novim programom.

Kasa se odpre ob 7. uri.
Začetek ob 7. uri.

Vsako soboto popoldne ob 5. uri
predstava za otroke.

Zvečer ob 7. uri pa
glavna predstava.

Uljudno vabi k predstavi

A. Kremsler,
vodja.

(498)

Prosekar
liter 60 kr.
v gostilnicah
pri „belem volku“, pri „Virantu“
in „pri Lozarji“. (497)

Tušč.

4. oktobra:

Pri Slov.: Valič, Čepič, Bešič,
revic iz Prijedora. — Maurer iz Du-
naja. — Juvancić iz Ribnice.
Pri Matič: Hrešč iz Trsta.
Lang iz Dunaja. — Šupan iz Maribora.
— Seebach iz Dunaja. — Baron Bechtel
iz Prage. — Tlimer iz Dunaja.

Njive

vulgo Korenove d. d. se takoj v najem. Kdor
hoče kaj v najem vzeti, naj se oglasi pri hišnej
gospodinji na Poljanah št. 26 nova. (493-2)

Odpretje obrti.

EMERIH GRULA,

v gledališnih ulicah št. 5.
priporoča svojo dobro izbrano

zalogo narejene obleke

— katero je sam izdelal — (472-3)

za gospode, dečke in otroke,
po najnovejši modi ter čudovito po ceni.

Ana Šinkovec,

v Ljubljani na mestnem trgu št. 10,

priporoča sledeče reči vsake poljubne širskosti, barve, velikosti in kako-
vosti, katere ima zmirom najnovejše v zalogi: ovratnike za gospode,
manšete, kravate, trakove, franže, čipke (špice), crepin-ovešala, bartun,
gaze, svilo, atlas, pliš, moui, životnike ženske, riš, organte, blago za
podstavljanje, perilo za gospe, krila iz klobučevine. Najnovejše volnene
rute, komašne, nogovice, rokavice, volno, cvrtn, gumbe itd. Trakovi za
vence se naredé po želji. — Vnanje naročbe izvršujó se hitro in zago-
tavlja se skrbna postrežba. (496-1)

Osnovana 1. 1848.

Dvorana za pohišje

J. J. NAGLAS-A

(v Ljubljani na turjaškem trgu h. št. 7).

Velika zaloga

priprostega in elegantnega pohišja, prevzema tudi, da pošteno
in točno obkroži cela stanovanja s hišnim orodjem in dekorova-
njem, nadalje kopelišča in hotele, v Ljubljani in na deželi.

Pohišje oddaje proti jamstvu tudi na obroke.

Zabija ter odpošilja se vse vrlo skrbno in troški zaračunajo se
(438-5) toliko, kolikor jih ima zaloga

Osnovana 1. 1848.

Enajsta redna

glavna skupščina kranjske obrtske družbe

v Ljubljani

v 18. dan oktobra 1880 ob 4. uri popoldne
v direkcijskem bureau družbe.

Dnevni red:

- Poročilo o uspehu službenega leta 1879/80.
- Poročilo pregledovalnega odseka.

Gospodje delničarji, ki hočejo glasovati, prosijo se v smislu § 10 statutov,
naj svoje delnice vsaj do dne 25. oktobra t. l. vložé v družbenaj blagajnici ter
vzemó legitimacijske karte.

(483-2)

Kranjska obrtska družba.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.